

Migrace jako nástroj pro řešení nedostatku pracovních sil v českém průmyslu

Workshop 6. 12. 2019

ČVUT v Praze ve spolupráci s UK a NVF

Projekt je realizován s podporou Technologické agentury ČR

ČVUT

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

Požadavky českého průmyslu na pracovní sílu

Filip Klicnar, Michal Janíčko a Patrik Budský

Praha, 6. 12. 2019

ČVUT

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

Zaměstnavatelé o požadavcích
na pracovní sílu v průmyslu
a cizincích jako jejím doplňkovém
zdroji

Terénní šetření výrobních podniků v ČR 2019

Dotazníkové šetření + rozhovory

Cíle: *Zmapování kvantitativních a kvalitativních požadavků českého průmyslu na pracovní sílu v měnících se podmínkách Průmyslu 4.0.*

Oslovováni byli především ředitelé či jednatele firem, personální manažeři ad.

Celkem dotazník vyplnilo 274 podniků.

Celkem 40 realizovaných rozhovorů.

Tematické bloky dotazníkového šetření

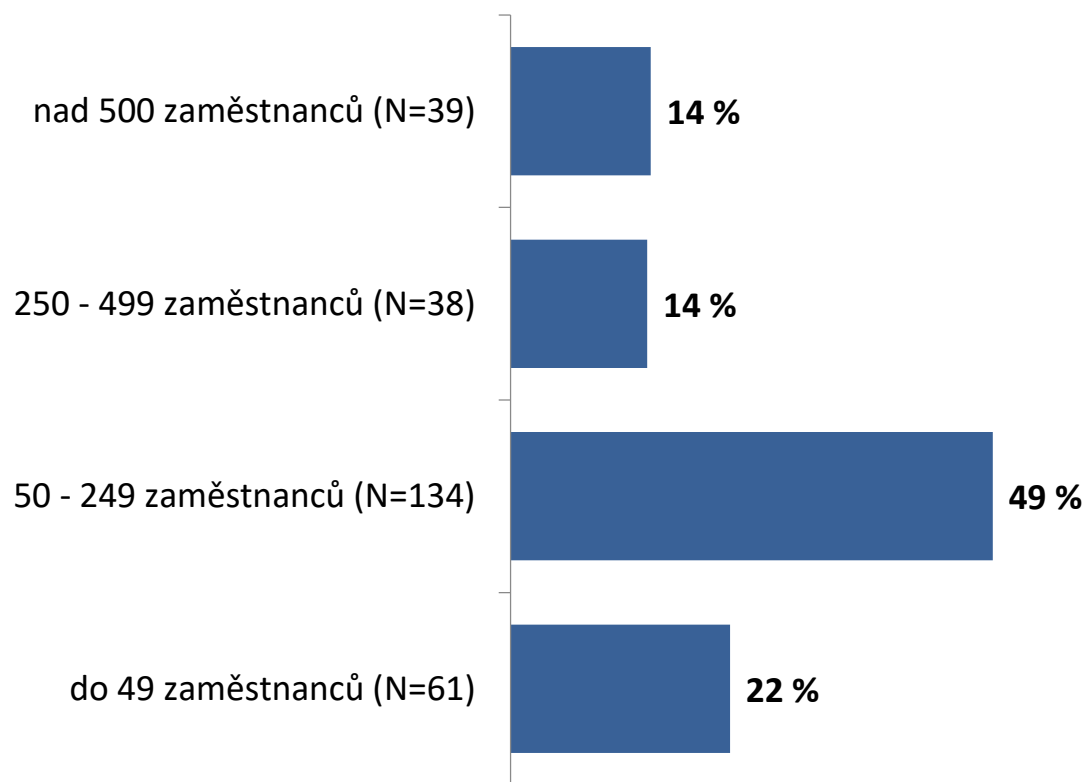
- Poptávka po pracovní síle a automatizace
- Zaměstnávání zahraničních pracovníků
- Zkušenosti se zaměstnáváním zahraničních pracovníků
- Programy zaměstnávání zahraničních pracovníků

Poptávka po pracovní síle a automatizace

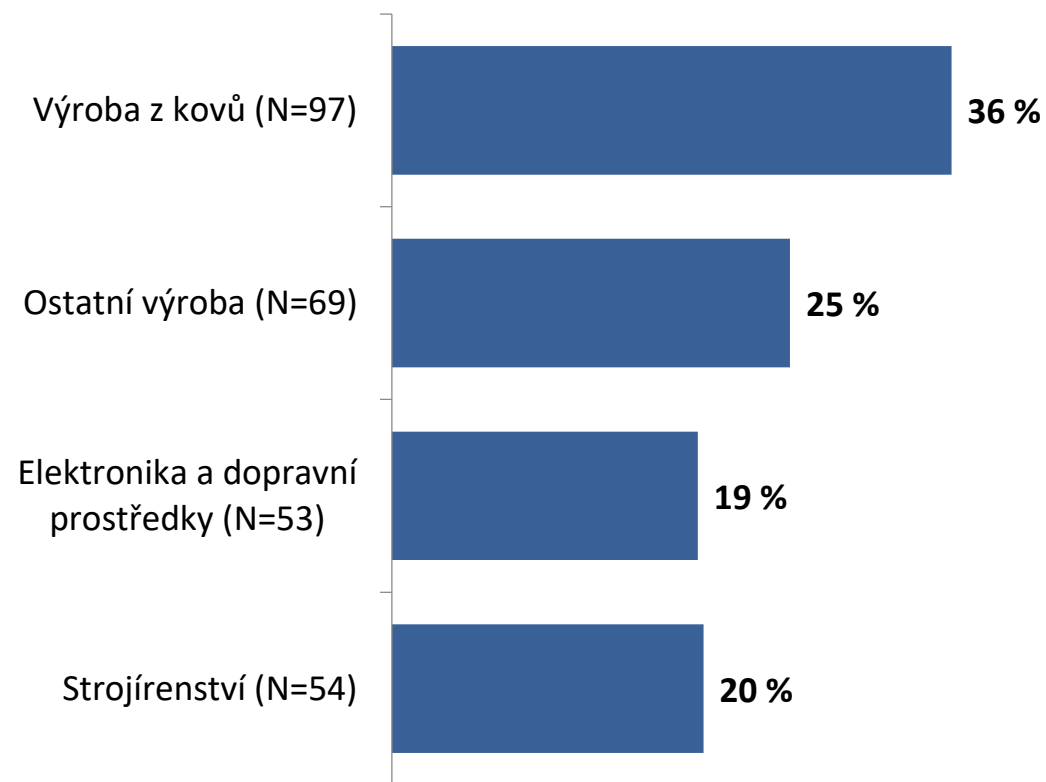
Prezentující: Filip Klicnar

Struktura podniků z dotazníkového šetření

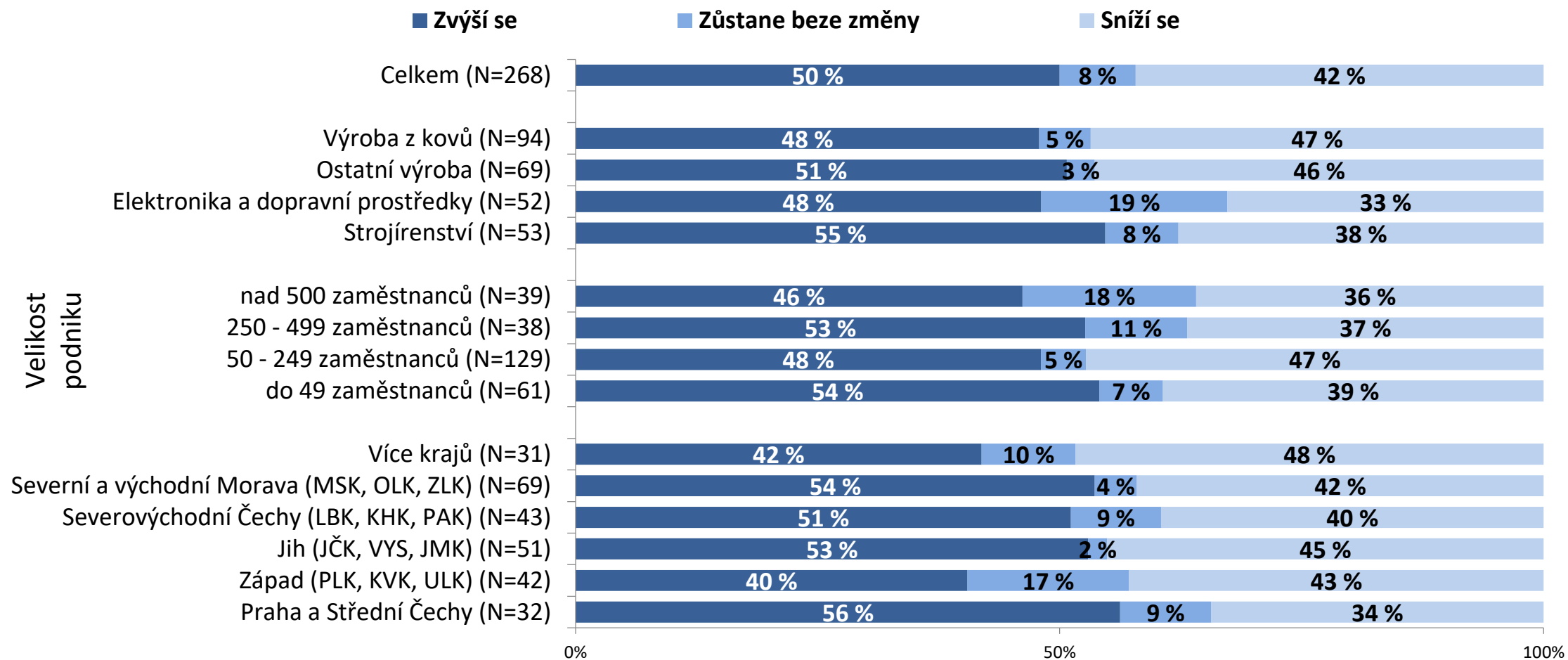
Podle počtu zaměstnanců

Podle zaměření výroby (klasifikace NACE)

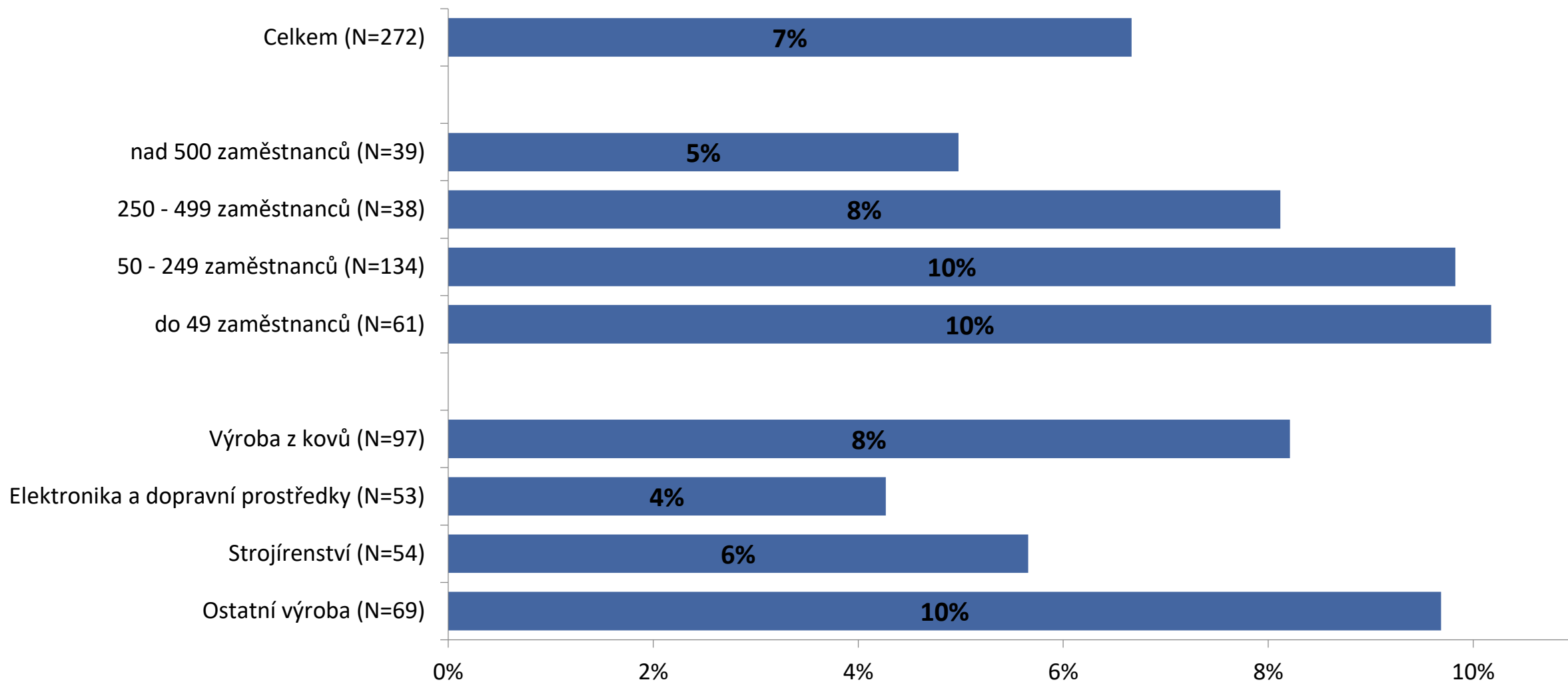

Plánovaná změny počtu pracovníků v následujícím roce

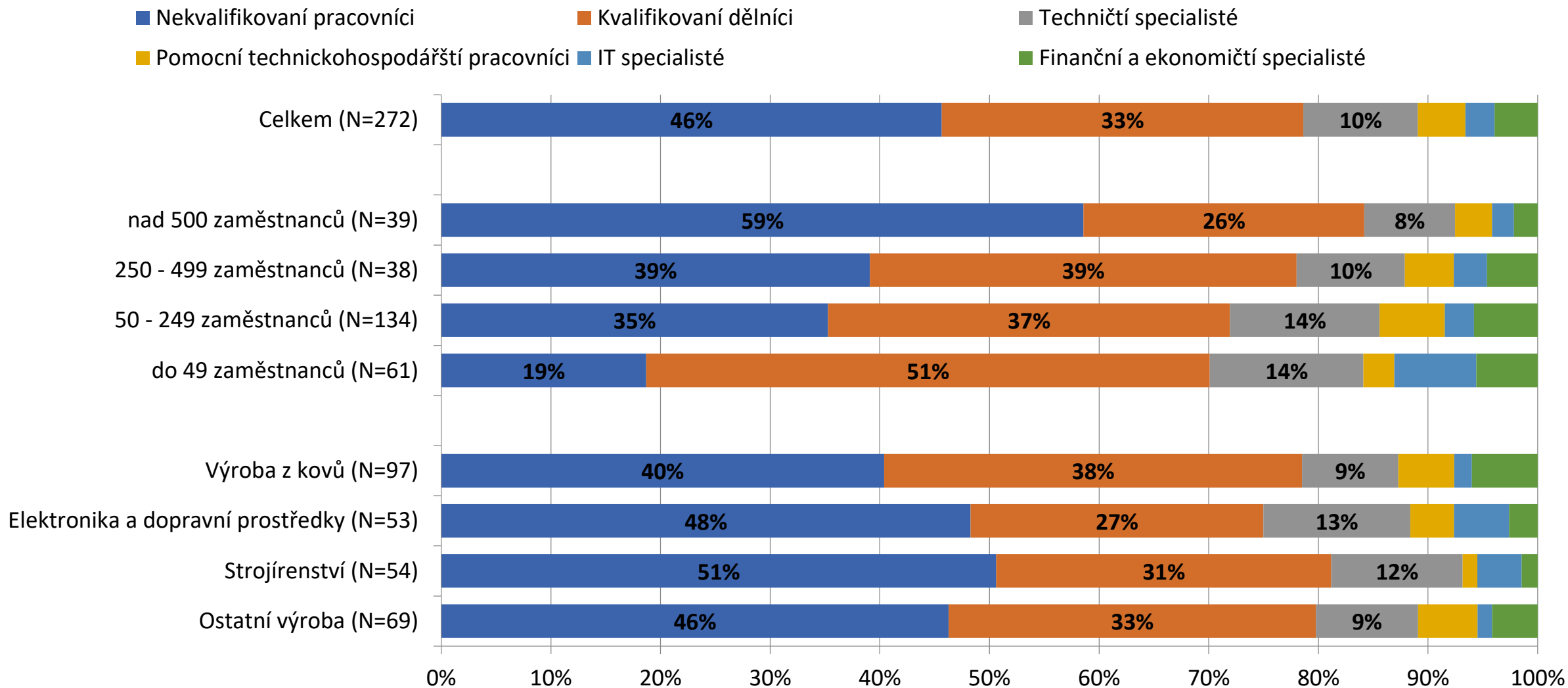

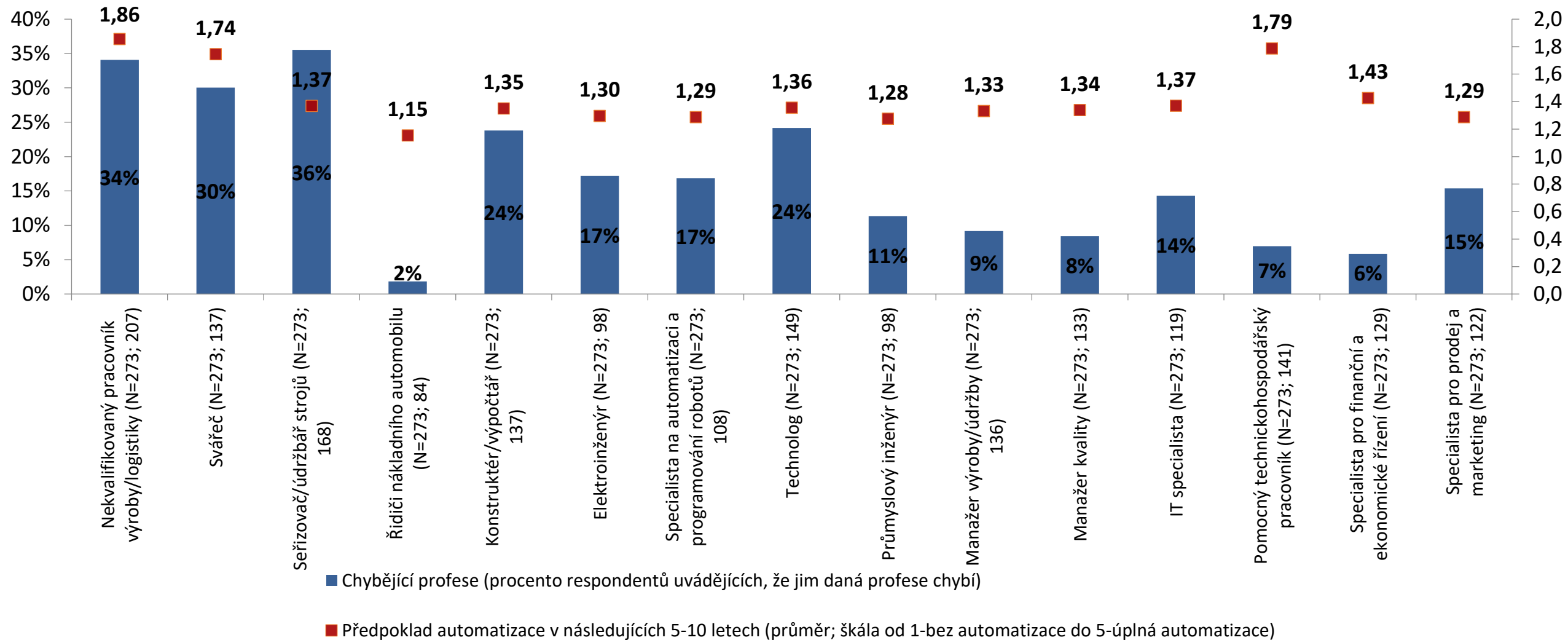
Podíl poptávaných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců podniku

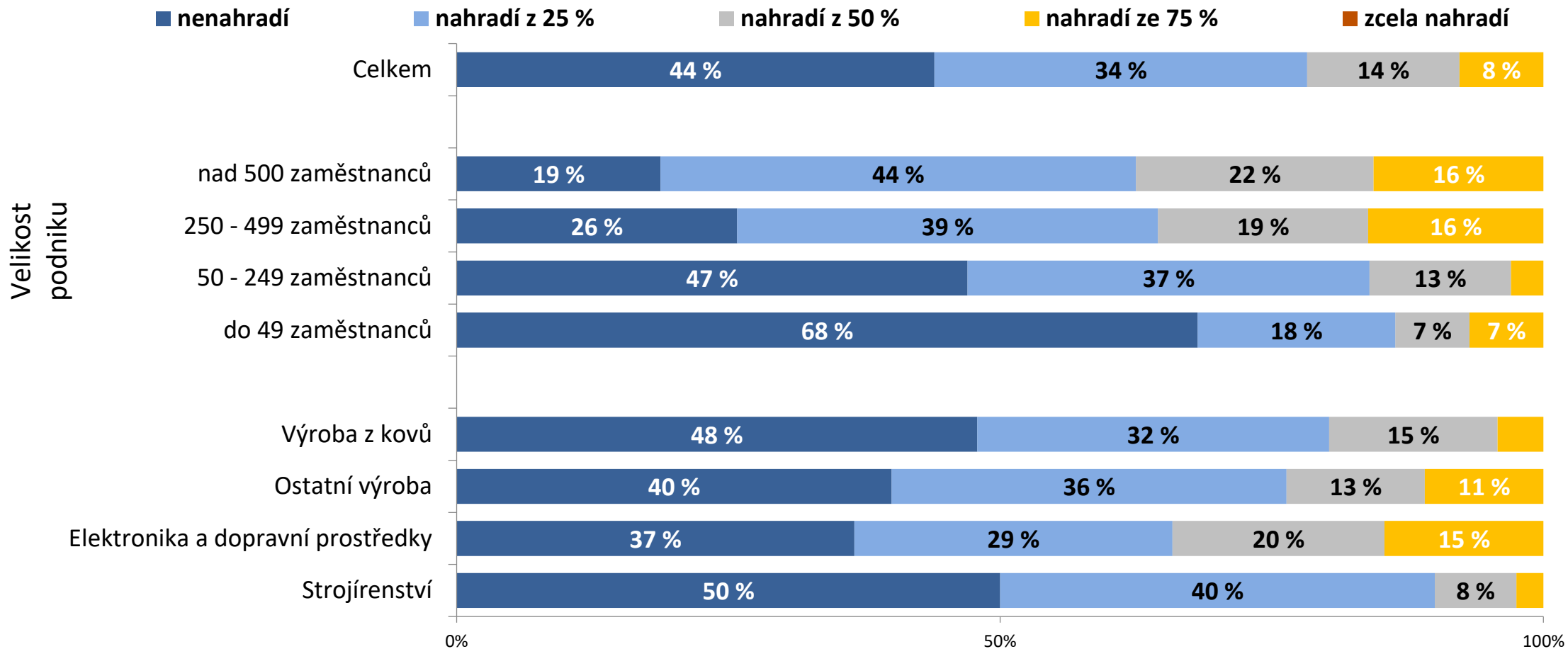
Jak se podílí poptávka po pracovnících z profesních skupin na celkové poptávce po pracovnících

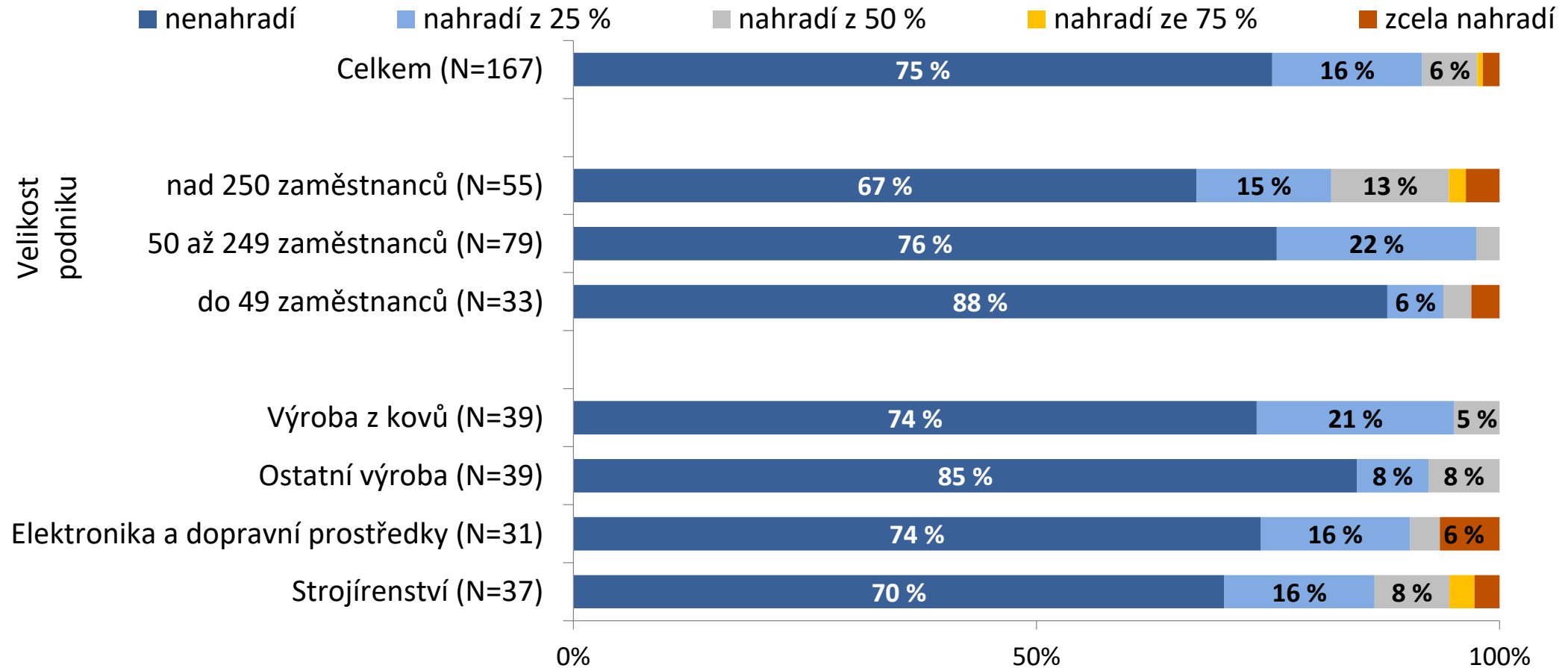
Porovnání poptávaných profesí s předpokladem automatizace v následujících 5 až 10 letech

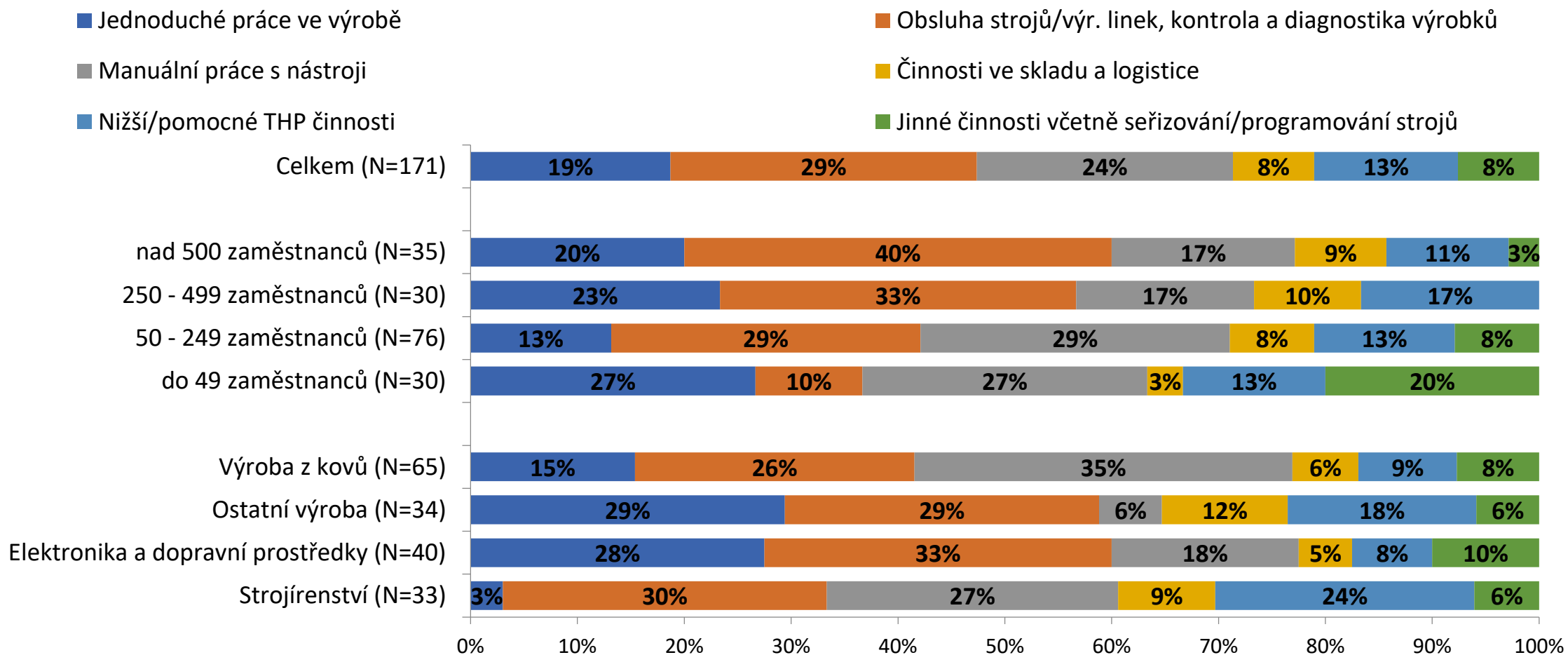
Příklad: nekvalifikovaný pracovník výroby/logistiky

Příklad: seřizovač/údržbář strojů

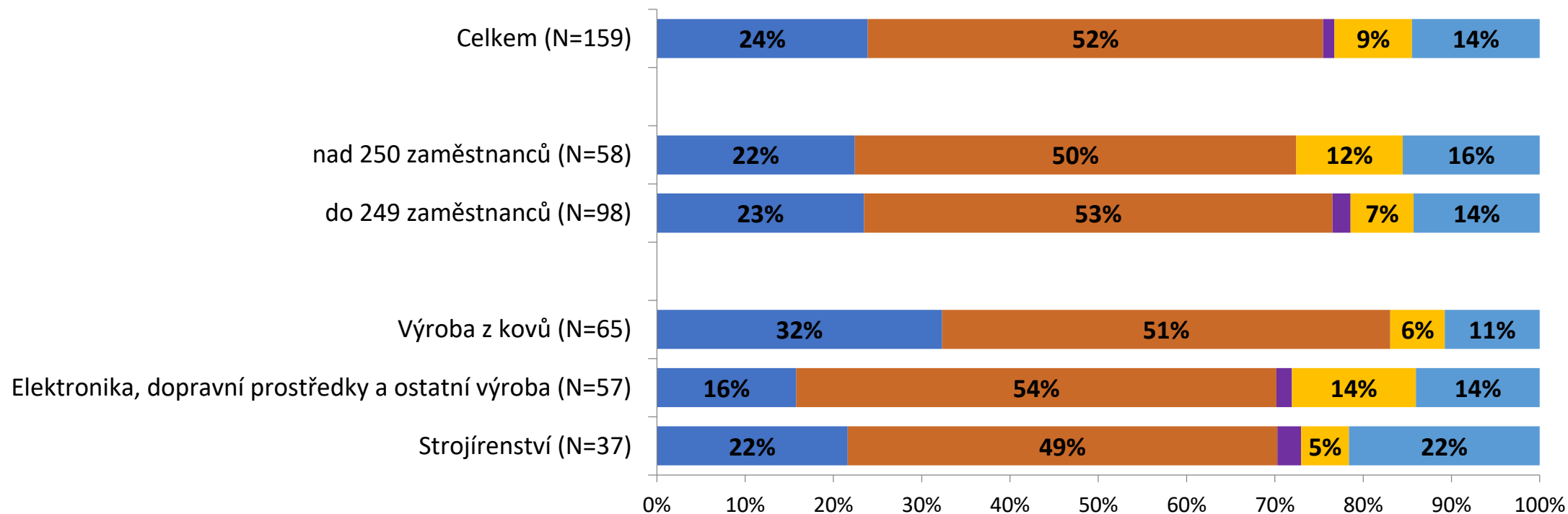

Lidské činnosti nahrazené automatizací/digitalizací do pěti let

Potřebné činnosti vázané na automatizaci/digitalizaci

- Obsluha, servis, seřizování a údržba robotů a nových strojů
- Programování (robotů, CNC aj.) a jiné IT a digitální činnosti
- Analýza dat
- Procesní inženýrské činnosti a řízení
- Zavádění automatizace a robotizace

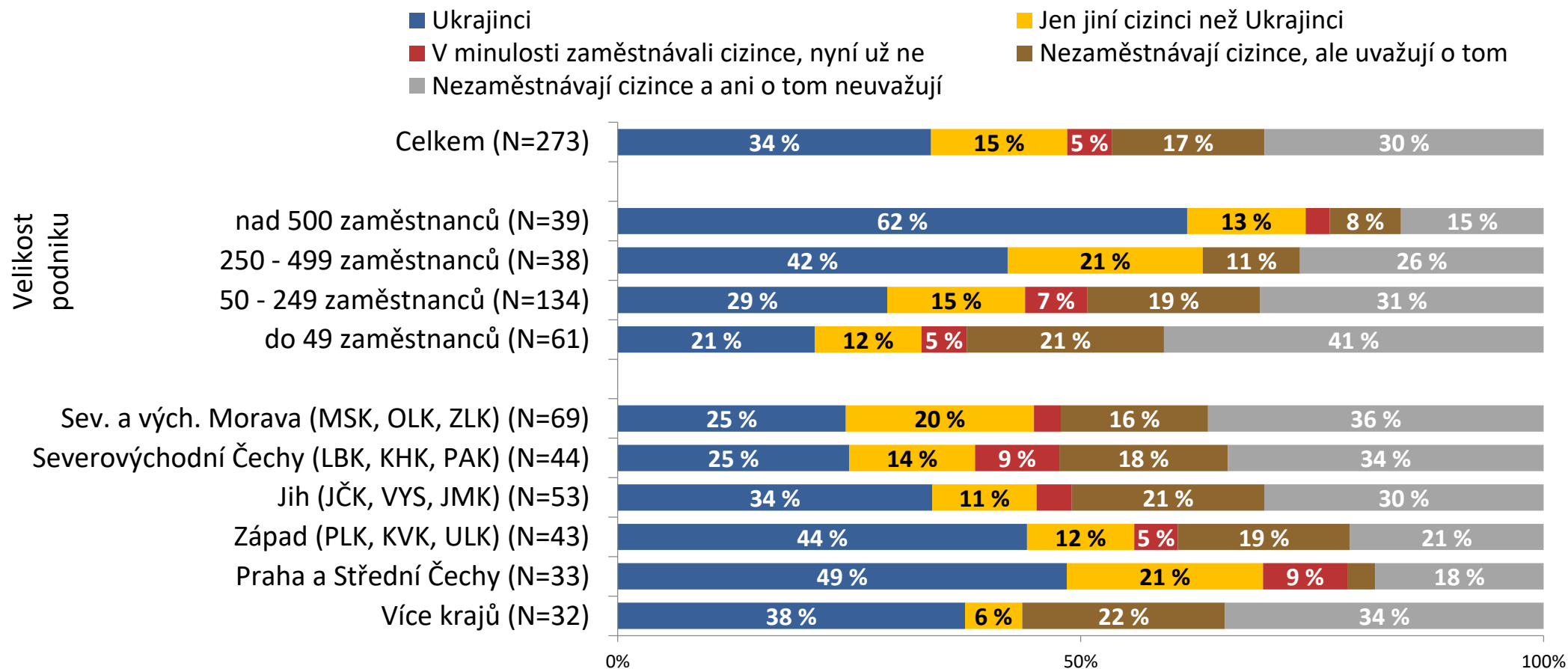

Zaměstnávání zahranických pracovníků

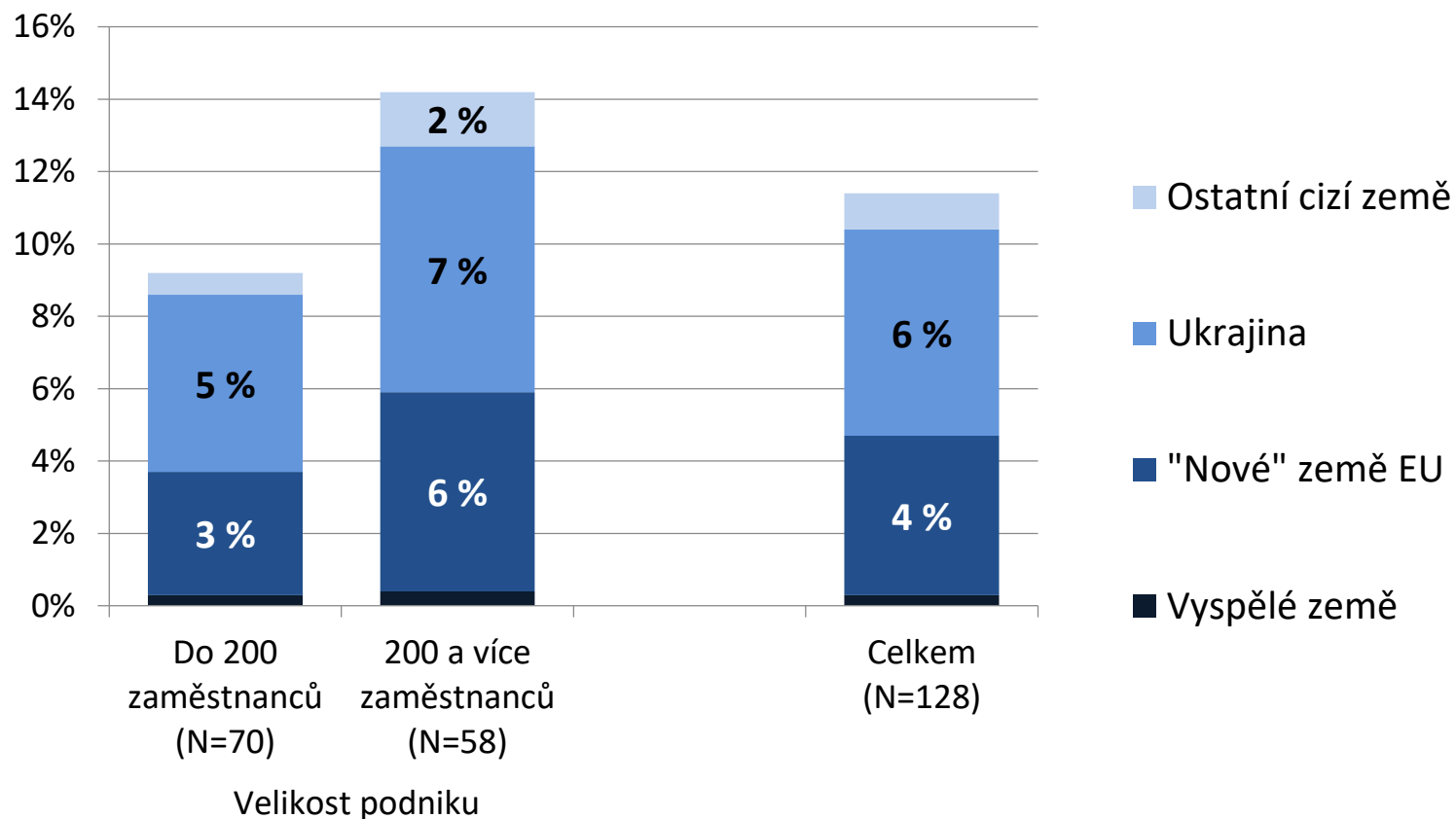
Cizinci se objevují především ve velkých firmách, ve středních a západních Čechách

Podíl firem, využívajících práce cizinců

... a ve velkých firmách mají navíc cizinci podstatně větší zastoupení než v malých.

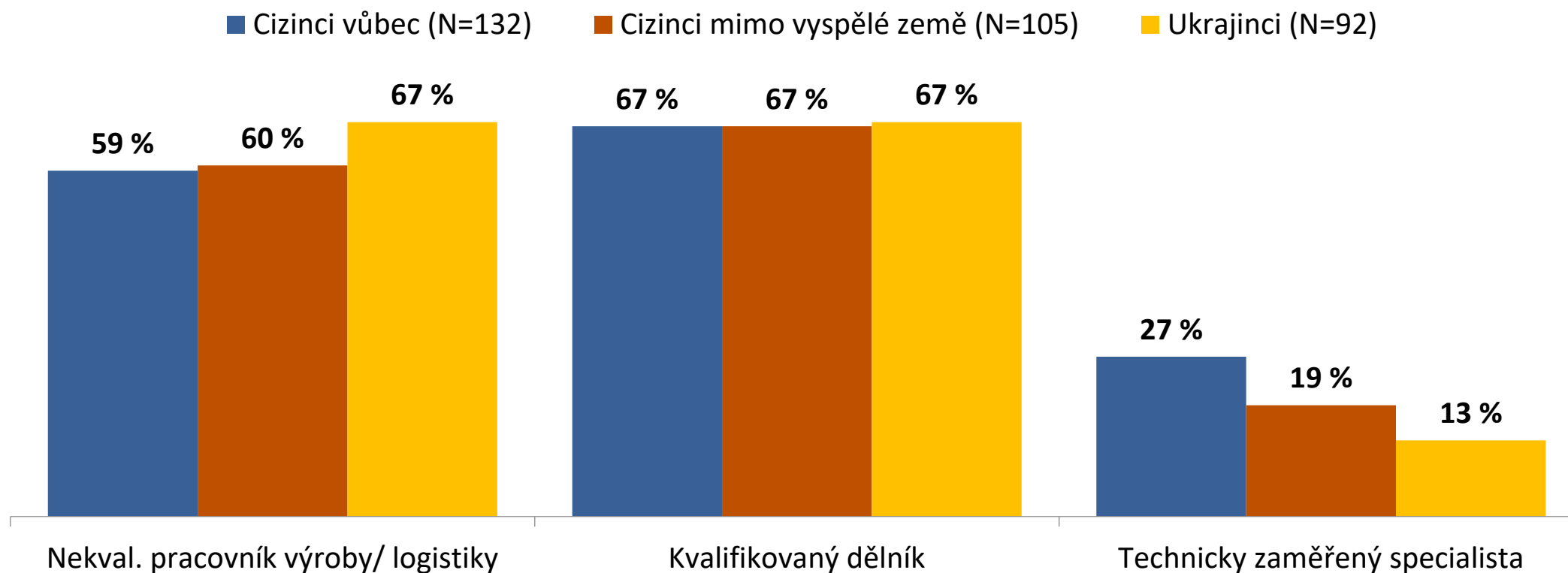
Průměrné zastoupení zemí původu cizinců ve firmách, které využívají práce nějakých cizinců (z celkového počtu pracovníků)

Podprůměrné podíly cizinců jsou ve strojírenství.

Ukrajinci jsou častěji umisťováni na nízko kvalifikované pozice než ostatní cizinci

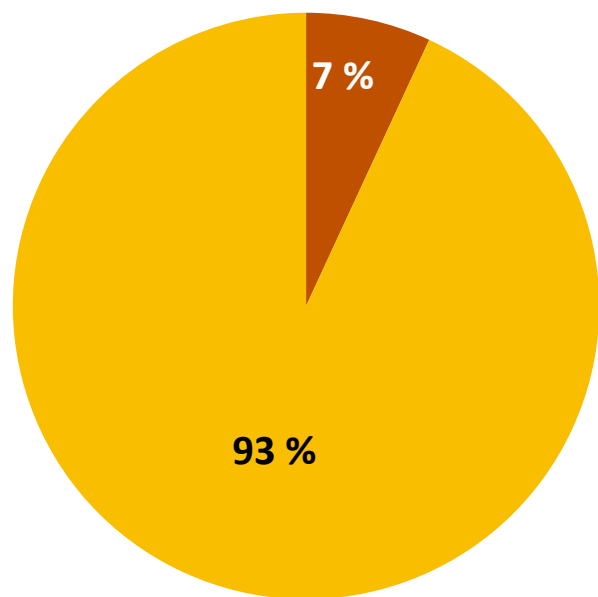
Profese, v nichž pracují cizinci (podíly firem)

Významné zastoupení agenturního zaměstnávání cizinců

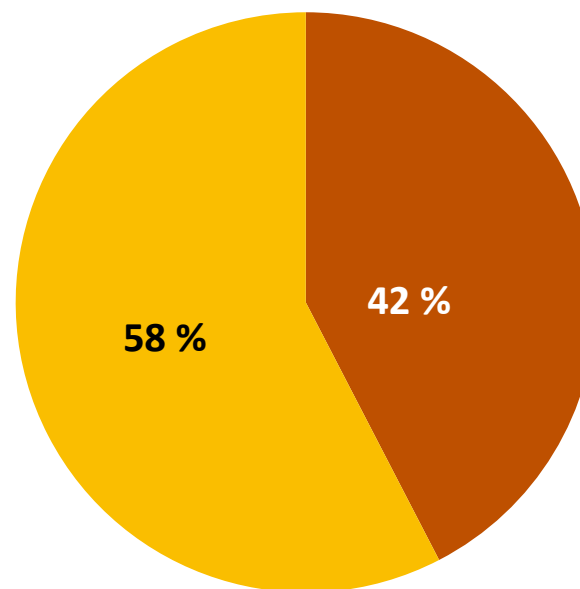
Převažující formy práce cizinců (podíly firem)

Vyspělé „západní“ země

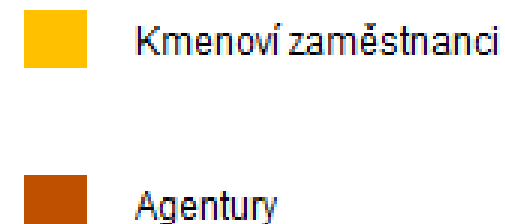

N=29

Všechny ostatní země včetně Ukrajiny

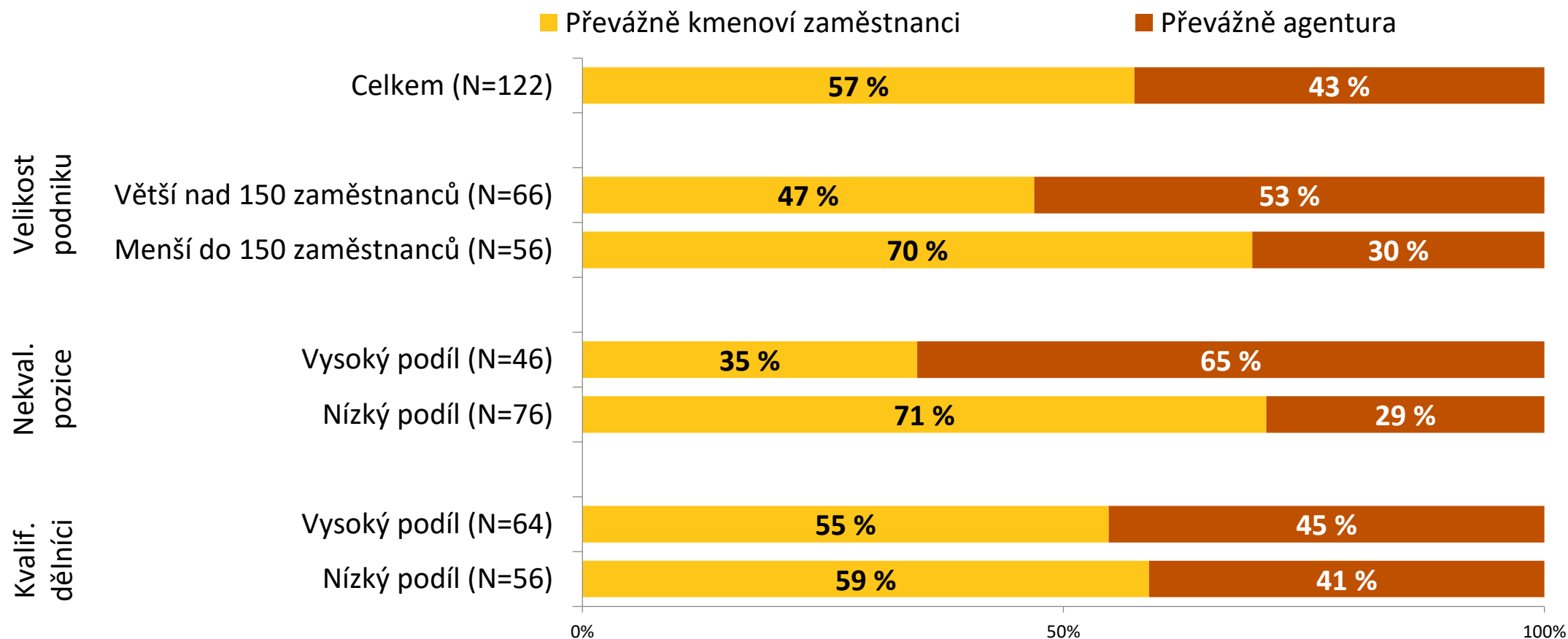
N=212

Při přepočtu na pracovníky by vyšel ještě větší podíl agenturních, protože je využívají především velké firmy.

Agenturní zaměstnávání je rozšířené ve velkých firmách a souvisí s rozsahem nekvalifikované práce

Převažující formy práce cizinců z Ukrajiny a z „nových“ zemí EU podle velikosti firmy a sektoru

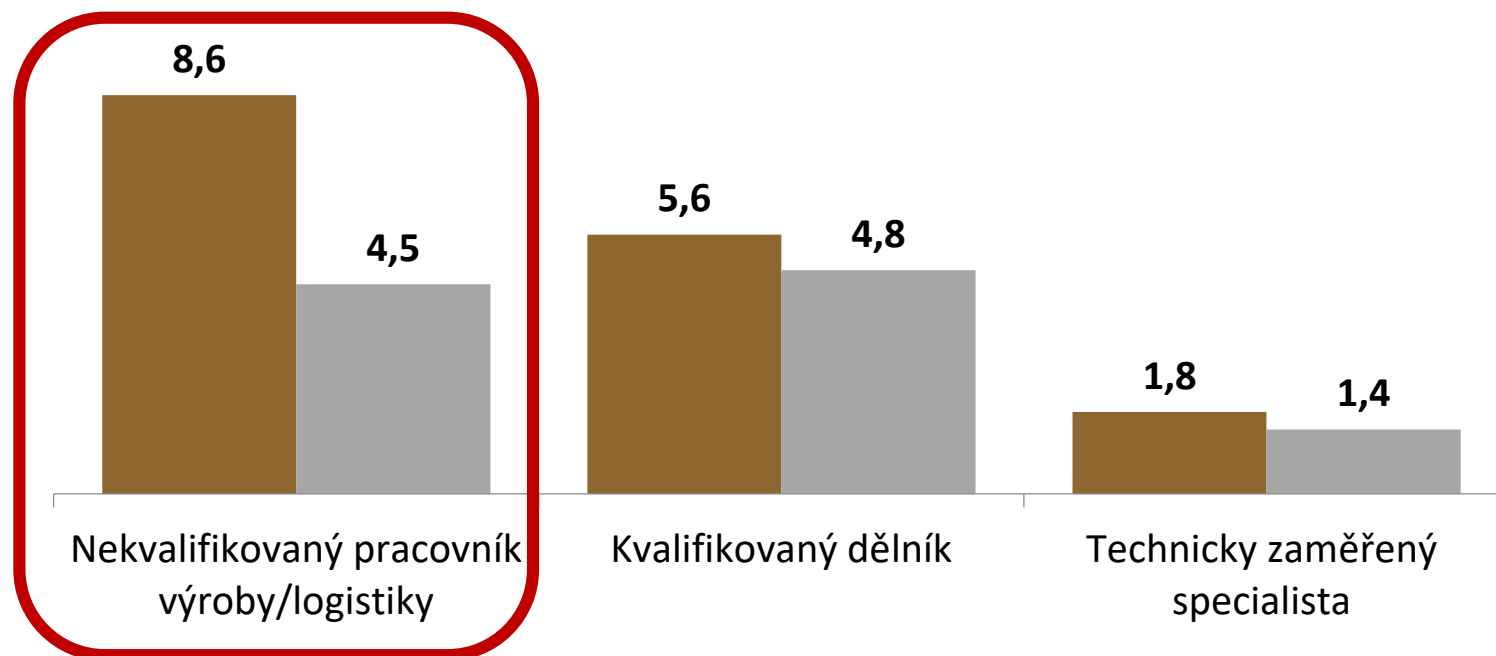
Někteří zaměstnavatelé zmiňovali etické problémy agenturního zaměstnávání:

- „obchod s lidmi“ a „otrokářství“
- okrádání pracovníků
- vyplácení mezd načerno
- požadování nezákonných přesčasů

Zájem o cizince často souvisí s počtem neobsazených nekvalifikovaných míst

Průměrné počty neobsazených pozic ve firmách s různým postojem k zaměstnávání cizinců

- Nezaměstnávají cizince, ale uvažují o tom (N=45)
- Nezaměstnávají cizince a ani o tom neuvažují (N=82)

Důvodem neobsazenosti ovšem může být nízká nabízená mzda.

Kromě toho by cizince chtěla nabrat také část zaměstnavatelů bez nedostatku pracovníků.

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Spokojenost

Z ekonomicky vyspělých zemí (N 36) → stejná,

Z nových členských států EU (N 85) → stejná + menší,

Z Ukrajiny (N 101) → stejná, větší i menší.

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Zaznamenané problémy

Jazykové znalosti (50 % až 70 %),

Odborné znalosti (23 %),

Fluktuace (21 %),

Porušování pracovních předpisů (15 %).

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Zaznamenané problémy

Problém	Zahraniční pracovníci*	Ukrajinci
Neznalost jazyka	50 %	70 %
Nízká produktivita	14 %	10 %
Nízká pracovní morálka	12 %	3 %
Kulturní bariéra	20 %	11 %
Žádný problém	35 %	24 %

* Bez pracovníků z Ukrajiny

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Školení

Zahraniční pracovníky školí nad rámec zákonných požadavků:

56 % podniků. (N 142)

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Školení

Druh školení	Zastoupení (N 74)
V relevantní profesní oblasti	85 %
Výuka češtiny	38 %
Legislativní a kulturní prostředí	18 %
Vnitropodniková kultura	68 %

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

O jaká externí školení by byl zájem?

Druh školení	Zastoupení (N 132)
Výuka češtiny	80 %
Integrační kurz	37 %
BOZP	26 %
Čtení technických výkresů (2D CAD)	20 %
Výrobní technologie	12 %
Základy programování NC strojů	17 %

/ Žádné školení 14 %

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Fluktuace

Průměrná doba „přežití“ na daných pozicích → 12 měsíců a více

Nekvalifikovaný pracovník výroby a logistiky 41 %,

Kvalifikovaný pracovník výroby a logistiky 73 %,

Technicky zaměřený specialista 95 %.

Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců

Jak firmy motivují zahraniční pracovníky, aby ve firmě zůstali dlouhodobě?

Klasické benefity (zvýšení mezd, zajištění ubytování, příspěvek na ubytování, příspěvek na jídlo, delší dovolená).

Žádné motivační prostředky nepoužívá 18 % společností! (N 132)

Programy zaměřené na zaměstnávání cizinců

Programy zaměřené zaměstnávání cizinců

Známost programů

Program	Známost (N 191)
Režim Ukrajina	62 %
Režim Mongolsko	12 %
Režim Filipíny	18 %
Režim Srbsko	12 %
Projekt Ukrajina	18 %
Projekt Indie	5 %
Ani jeden	35 %

Programy zaměřené zaměstnávání cizinců

Známost programů

Programy využívá nebo využilo 55 % podniků (N 98)!

Programy zaměřené zaměstnávání cizinců

Které programy využily?

Program	Využití (N 54)
Režim Ukrajina	89 %
Režim Mongolsko	4 %
Režim Filipíny	9 %
Režim Srbsko	6 %
Projekt Ukrajina	17 %
Projekt Indie	2 %

Programy zaměřené zaměstnávání cizinců

Co podle podniků ztěžuje zaměstnávání cizinců?

Vada	Výskyt (N 145)
Délka povolovacího řízení	70 %
Administrativa	72 %
Test trhu práce	29 %
Přístup úřadů	20 %
Administrativa při změně	41 %
Nic	5 %

Programy zaměřené zaměstnávání cizinců

Co podniky chtějí hlavně zlepšit?

Zkrátit dobu vyřízení

Snížit administrativní zátěž

Lepší spolupráci s úřady

Změny od srpna 2019

Režimy → Program kvalifikovaný zaměstnanec

Projekty → Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec

Fast track, Welcome Package → Program klíčový a vědecký personál

Shrnutí

1. Podniky chtějí zahraniční pracovníky
2. Najímají je zejména velké firmy
3. Obsazují jimi především pozice s nižší kvalifikací
4. Najímají hlavně pracovníky z Ukrajiny
5. Agentury jsou kontroverzním tématem

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

NV
F
Národní
vzdělávací
fond

Dotazy